

Granskning av Södra Älvsborgs Räddningstjänstförbunds årsredovisning 2021

Revisionskontoret . Borås

Rapport

Stefan Sjöblom
Anna Sandström

20
21

Innehåll

1 INLEDNING	3
1.1 Syfte och revisionsfrågor	3
1.2 Revisionskriterier	3
1.3 Ansvarig nämnd/styrelse	4
1.4 Metod	4
1.5 Projektorganisation	4
2 GRANSKNINGSRESULTAT	5
2.1 Årsredovisning	5
2.1.1 Förvaltningsberättelse	5
2.2 Redovisningsprinciper	6
2.3 Balanskrav	6
2.4 Resultaträkning	6
2.4.1 Ekonomiskt resultat	7
2.4.2 Intäkter	7
2.4.3 Stickprov	8
2.5 Balansräkning	9
2.6 Rättvisande räkenskaper och god redovisningssed	9
2.6.1 Investeringar	9
2.6.2 Kassafödesanalys	9
2.6.3 Övriga rekommendationer från RKR	9
2.7 Bedömning av Direktionens mål med betydelse av god ekonomisk hushållning	10
2.8 Måluppfyllelse	10
2.9 Konsekvenser av coronaviruset	11
2.10 Särskilda bevakningsområden	12
2.11 Intern kontroll	13
2.12 Övriga iakttagelser	14
2.12.1 Internbanken i Borås Stad	14
3 SAMMANFATTANDE BEDÖMNING	15

1 Inledning

Enligt kommunallag (2017:725) ska förbundets revisorer pröva om verksamheten sköts på ett ändamålsenligt och från ekonomisk synpunkt tillfredsställande sätt, om räkenskaperna är rättvisande och om den interna kontrollen är tillräcklig. Revisorerna ska även bedöma om årsredovisningen är förenligt med de mål som Direktionen fastställt.

Granskningen sker utifrån ett risk- och väsentlighetsperspektiv. Granskning av årsredovisningen inklusive verksamhetsmässigt resultat/målluppfyllelse har genomförts av Borås Stads Revisionskontor och redovisas i innevarande rapport.

Årsredovisningen och revisorernas bedömning ska behandlas av respektive medlemskommuns Kommunfullmäktige. Syftet är bland annat att ge Kommunfullmäktige underlag för uppföljning och styrning av den fortsatta verksamheten, så att god ekonomisk hushållning kan säkerställas. Ställningstagandena i revisionsberättelsen utgår från en samlad bedömning av all den granskning av förbundets verksamhet som har genomförts under året.

1.1 Syfte och revisionsfrågor

Syftet med granskningen är att den ska vara ett underlag till revisorernas ställningstagande i revisionsberättelsen gällande ansvarsfrihet. Granskningen sker utifrån ett risk- och väsentlighetsperspektiv. Denna styr vilka Rekommendationer från Rådet för Kommunal Redovisning (RKR) som används i granskningen.

Granskningen ska besvara följande revisionsfrågor:

- Är årsredovisningen upprättad enligt gällande lag om kommunal bokföring och redovisning (LKBR), gällande rekommendationer från RKR samt i enlighet med God redovisningssed?
- Lämnar årsredovisningen upplysning om verksamhetens utfall, verksamhetens finansiering och den ekonomiska ställningen? (med verksamhetens utfall avses utfallet i förhållande till fastställda mål och ekonomiska ramar)
- Är räkenskaperna i allt väsentligt rättvisande?
- Ger årsredovisningen en rättvisande bild av resultatet för förbundet?
- Har balanskravet uppfyllts?
- Har verksamheten bedrivits på ett sätt som gör att Direktionens beslutade mål, finansiella likväl som verksamhetsmässiga, för god ekonomisk hushållning uppnåtts?

1.2 Revisionskriterier

Granskningen har utförts enligt kommunallag (2017:725), lag (2018:597) om kommunal bokföring och redovisning (LKBR), God revisionssed i kommunal verksamhet samt rekommendationer från Rådet för kommunal redovisning. Granskningen har utförts med den inriktning och omfattning som behövs för att ge en rimlig grund för bedömning.

Räkenskaperna granskas enligt följande:

- Att redovisningen följer krav på räkenskapsföring enligt 11 kap kommunallagen, d.v.s. att räkenskaper och årsredovisning upprättats
- Att upplysning lämnats om utfallet, finansieringen av verksamheten och den ekonomiska ställningen vid årets slut
- Att upplysning lämnats om borgensförbindelser och övriga ansvarsförbindelser
- Att årsredovisningen är upprättad med iakttagande av god redovisningssed. God redovisningssed innebär att redovisningsskyldiga i första hand ska följa lagar och rekommendationer och i övriga fall, då det inte finns någon specifik regel, tillämpa god sed
- Att redovisningen är materiellt rätt (alla tillgångar och skulder existerar och avser SÄRF)
- Att redovisningen är rätt periodiserad (alla intäkter och kostnader avser redovisningsåret)

Övriga delar kommer att granskas översiktligt i syfte att bedöma om uppgifter som ska ingå i årsredovisningen enligt lag och rekommendationer från RKR har lämnats.

1.3 Ansvarig nämnd/styrelse

Direktionen i Södra Älvsborgs Räddningstjänstförbund (SÄRF) är ansvarig.

1.4 Metod

Granskningen grundas på analys av resultat- och balansräkning samt utökad granskning av poster och processer som är av väsentlig betydelse för resultat och ställning. Granskningen innefattar att granska ett urval av underlag och annan information i räkenskapssammandraget samt att pröva de redovisningsprinciper som använts i verksamheten. Planeringen har genomförts med utgångspunkt i en risk- och väsentlighetsanalys, där insatser koncentreras till där risken för väsentliga fel är störst. Därutöver ska granskningen innehålla en bedömning om årsredovisningen är rättvisande, d.v.s. att årsredovisningen inte innehåller fel som påverkar resultat och ställning eller tilläggsupplysningar på ett sätt som kan leda till felaktigt beslutsfattande.

Granskningen är genomförd med kontrollmålsmetodik och ett kvalitetssäkrat systemstöd. Granskning av fakturaunderlag och stickprov av specifikationer har genomförts. Stickprov av konton med större avvikelser mellan åren 2020 och 2021 har utförts. Årets granskning inriktas särskilt mot intäktprocessen.

En genomgång av balanskontona samt rutiner för periodiseringar har genomförts. Vidare har avstämningar och kontroll av anläggningsreskontran, moms- och skatteredovisning utförts. En redogörelse av pensionsavsättning och prognos har avhandlats.

Stickprov av förbundets specifikationer har genomförts.

Avstämning har skett med förbundets ekonomiavdelning.

1.5 Projektorganisation

Stefan Sjöblom är granskningsledare. Granskningsmedarbetare är Anna Sandström.

2 Granskningsresultat

Nedan avrapporteras de iakttagelser och granskningsresultat som framkommit vid granskning av förbundets årsredovisning.

2.1 Årsredovisning

Enligt lag (2018:597) om kommunal bokföring och redovisning (LKBR) ska kommunalförbund upprätta en årsredovisning.¹

En årsredovisning ska bestå av:

- en resultaträkning,
- en balansräkning,
- en kassaflödesanalys,
- noter,
- en driftredovisning,
- en investeringsredovisning, och
- en förvaltningsberättelse.

Revisionskontoret bedömer att årsredovisningen i allt väsentligt ger en rättvisande bild av förbundets resultat och ställning. Årsredovisningen har i allt väsentligt upprättats i enlighet med den kommunala bokförings och redovisningslagen och god redovisningssed.

Årsredovisningens struktur, modell för analys av finansiell utveckling och ställning samt den ekonomiska redovisningen av verksamheten är i huvudsak god.

2.1.1 Förvaltningsberättelse

Enligt lag (2018:597) om kommunal bokföring och redovisning (LKBR) 11 kap ska en förvaltningsberättelse innehålla följande delar:

- Utvecklingen av verksamheten
- Viktiga förhållanden för resultat och ekonomisk ställning
- Händelser av väsentlig betydelse
- Förväntad utveckling
- Väsentliga personalförhållanden
- Andra förhållanden av betydelse för styrning och uppföljning
- God ekonomisk hushållning
- Ekonomisk ställning
- Balanskravsresultat

I förvaltningsberättelsen ska information lämnas om viktiga händelser som inträffat under rapportperioden. Revisionskontoret bedömer att SÄRF:s årsredovisning följer den uppställning som anges i 11 kap i LKBR.

¹ LKBR, 1 Kap. 3§

Revisionskontoret konstaterar att förvaltningsberättelsen innehåller en sammanställning av mål och uppdrag och att framställningen i allt väsentligt är deskriptiv. I årsredovisningen genomförs en samlad bedömning om att målen för god ekonomisk hushållning uppnås under 2021.

Revisionskontoret bedömer att den information som lämnas i förvaltningsberättelsen ger en rättvisande bild av förbundets resultat och ställning.

2.2 Redovisningsprinciper

I årsredovisningen har samma redovisningsprinciper använts som vid föregående bokslut.

2.3 Balanskrav

Ett kommunalförbund ska enligt kommunallagen göra en avstämning av balanskravet som ska redovisas i förvaltningsberättelsen. Eventuella negativa resultat som uppkommer ska enligt kommunallagen regleras inom tre år. Om det föreligger synnerliga skäl finns emellertid möjlighet att inte reglera ett negativt resultat.

RKR har i sin rekommendation RKR R15 Förvaltningsberättelse lämnat information om beräkning och redovisning av balanskravet utifrån tolkning av förarbeten till reglerna om balanskrav i LKBR och kommunallagen.

Enligt 11 kap. 10 § LKBR ska upplysningar om årets resultat efter balanskravsjusteringar och balanskravsresultat redovisas i förvaltningsberättelsen. Vidare framgår att vid beräkningen av balanskravsresultatet, som är kopplat till kommunallagens balanskrav, ska årets resultat rensas för vissa poster som inte härrör från den egentliga verksamheten.

SÄRF redovisar en avstämning av balanskravet enligt RKR R15 i förvaltningsberättelsen. Förbundets överskott för året uppgår till 0,1 mnkr och det finns inga negativa historiska resultat att beakta. En balanskravsjustering har gjorts gällande reducering av samtliga realisationsvinster på 0,3 mnkr. SÄRF redovisar därmed ett negativt balanskravsresultat för 2021 om minus 0,2 mnkr.

2.4 Resultaträkning

Enligt 5 kap. 1 § LKBR ska resultaträkningen i sammandrag redovisa samtliga intäkter och kostnader under räkenskapsåret. Enligt 5 kap 2 § LKBR ska resultaträkningen ställas upp i följande form:

Verksamhetens intäkter

- Verksamhetens kostnader
- Avskrivningar
- Verksamhetens nettokostnader
- Skatteintäkter
- Generella statsbidrag och utjämning
- Verksamhetens resultat
- Finansiella intäkter
- Finansiella kostnader
- Resultat efter finansiella poster
- Extraordinära poster

Revisionskontoret konstaterar att SÄRF:s resultaträkning redovisar samtliga intäkter och kostnader under räkenskapsåret. Uppställningen följer inte helt lagstiftningens form. I uppställningen enligt LKBR har det införts en ny resultatnivå Verksamhetens resultat. Därutöver saknas rubrikerna generella statsbidrag och utjämning samt extraordinära poster. Även om dessa är noll kronor bör de finnas med som rubriker i resultaträkningen för att helt stämma överens med LKBR.

2.4.1 Ekonomiskt resultat

Södra Älvsborgs Räddningstjänstförbund (SÄRF) redovisar ett överskott på 0,1 mnkr för perioden 1 januari 2021 till 31 december 2021, vilket innebär ett positivt resultat om 1,6 mnkr jämfört med budget för samma period.

Verksamhetens kostnader avviker mot budget med 0,7 mnkr. De innefattar lägre kostnader för personalaktiviteter, verksamhetsutveckling och internutbildningar då de ej kunnat genomföras under pågående pandemi menar förbundet. Den innehåller också högre kostnader för bland annat el. Den största budgetavvikelsen avser avskrivningar då budgeterade investeringar på 20,6 mnkr är påbörjade men kommer att slutföras 2022 enligt förbundet.

Det egna kapitalet uppgår till 57,5 mnkr (år 2020: 57,4 mnkr). Eget kapital ska täcka den ansvarsförbindelse som finns för pensionsutfästelse före 1997 på 13,3 mnkr samt förbundets risker.

Förbundet budgeterar årligen utifrån överenskomna medlemsavgifter enligt rambudget. Förbundet förväntas inte generera något överskott utan målet är nollresultat varje enskilt år. I beslutad rambudget ingår kostnad för SAP-R (Särskild Avtalspension inom Räddningstjänst) enligt prognos per föregående årsskifte. Revisionskontoret noterar att förbundet har lagt en minusbudget om 1 531 tkr. Enligt kommunallagen 11 kap 5 § ska det varje år upprättas en budget där intäkterna överstiger kostnaderna, undantag får göras i den utsträckning som medel från en resultatutjämningsreserv tas i anspråk eller om det finns synnerliga skäl.

Revisionskontorets uppdrag är att bedöma om årsredovisningens ekonomiska resultat är förenligt med Direktionens beslut om finansiella mål och om verksamheten bedrivs i enlighet med fastställda mål. Revisionskontoret noterar att det finansiella målet om ett nollresultat uppnås.

2.4.2 Intäkter

Revisionskontoret har i årets granskning särskilt granskat intäktprocessen i SÄRF. SÄRF får förutom kommunbidraget intäkter genom att fakturera för utbildningar men även för automatlarm.

Automatiska brandlarm	10 679
Myndighetsutövning	1 746
Uppdragsutbildning	5 662
Avtal	2 797
Bidrag fr. bl.a. EU inkl. komp. sjuklönekostnader	523
Uthyrning lokaler, fordon	1 145
Teknisk service	657
Övrigt	289
Realisationsvinst	221
Summa	23 719

Bild 1 Verksamhetens intäkter 2021 (tkr).

Revisionskontoret gör en översiktlig bedömning av rutiner som ligger till grund för beräkning av intäkterna likväl som den interna kontrollen som finns kopplat till beräkningar och inbetalningar.

Förbundet har nyligen startat ett projekt gällande integrering av verksamhetssystemet Daedalos debiteringsregister och ekonomisystemet Agresso. Förbundet har inför projektet genomfört en förstudie som ekonomihandläggare och automatlarmshandläggare deltagit i.

Projektet är indelat i två delar där den ena handlar om att få in alla debiteringar av automatiska fellarms årsavgifter i abonnemangsmodule i Agresso. Den andra delen är att integrera systemen. När förbundet har fått igång abonnemangsfakturering så är tanken att det ska integreras mellan systemen Daedalos och Agresso. Resterande debiteringsunderlag körs via fil från Daedalos till Agresso en gång i veckan. Kundregistret uppdateras dagligen med en fil som går från Agresso till Daedalos.

Förutom detta håller förbundet på att få in all utbildningsdebitering i Daedalos parallellt, så att även detta går via fil när förbundet integrerar systemen.

SÄRF har en rutin för intäcks- och faktureringsprocessen. Av rutinen framgår bland annat att SÄRF:s prislista justeras och beslutas av förbundsdirektören inför varje årsskifte. Myndighetstaxor justeras och beslutas av Direktionen samt fastställs därefter av kommunalförbundets medlemskommuner inför varje årsskifte.

Godkännande av debiteringsunderlag för fakturering finns i dokumentet *Verkställighet av beslutad verksamhet* och är kopplat till ekonomisystemets projektansvarig och finns i dokument *Projektkoder*. Vidare framgår det av rutinen att:

- Fakturering utförs av ekonomihandläggare och automatlarmshandläggare.
- Veckovis faktureras automatiska fellarm som skett under perioden och debiteringsunderlag skapas från händelserapport i Daedalos och kontrolleras av automatlarmshandläggare.
- Avtalsfakturering – medlemsbidrag, bygglov och diverse avtal sker månadsvis i förskott.
- Vid månadsavslut stäms faktureringsgrupper av dels mot Daedalos så att inget ofakturerat ligger kvar i debiteringsregister och dels mot inbokade kurser. Tertial- och årsvis stäms intäkter av mot budget.
- Underlag till kreditfaktura atteras av avdelningschef och sparas som underlag bakom krediteringsordern.
- Revisionskontoret bedömning avseende rutiner som ligger till grund för beräkning av intäkterna likväl som den interna kontrollen som finns kopplat till beräkningar och inbetalningar av intäkter är att denna i huvudsak är ändamålsenlig.

2.4.3 Stickprov

Revisionskontoret har genomfört 81 stycken (80 stycken 2020) stickprov av konton på resultaträkningen som har stora avvikelser mellan åren 2020 och 2021. Konton som har granskats är främst intäktskonton samt ett fåtal konton som inte har granskats i delårsgranskningen.

Revisionskontoret noterar att åtta stickprov har behövt kompletteras med sidoordnad bokföring av exempelvis kvitton, syfte/program/deltagare på aktiviteter m.fl. Uppgifterna har levererats på ett skyndsamt sätt av tjänstepersoner på förbundet.

Granskningen visar att det inte förekommer några större avvikelser i de stickprov som genomförts.

2.5 Balansräkning

Enligt 6 kap 2 § LKBR ska balansräkningen i sammandrag redovisa förbundets samtliga tillgångar, avsättningar och skulder samt eget kapital på dagen för räkenskapsårets utgång (balansdagen). Ställda panter och ansvarsförbindelser ska tas upp inom linjen. Revisionskontoret konstaterar att SÄRF:s balansräkning är uppställd i enlighet med 6 kap 2 § LKBR.

2.6 Rättvisande räkenskaper och god redovisningssed

Enligt 1 kap. 4 § LKBR ska bokföring och redovisning fullgöras på ett sätt som överensstämmer med god redovisningssed.

Bokslutsprocessen har adekvata anvisningar som har informerats i rimlig tid innan bokslutets transaktioner ska vara genomförda. Huvudsakliga bokslutsjusteringar har bokförts i redovisningssystemet.

2.6.1 Investeringar

Revisionskontoret har granskat RKR R14 Investeringsredovisning. SÄRF följer huvudsakligen RKR R14 avseende investeringsredovisning. Årets investeringar består huvudsakligen av nödvändiga reinvesteringar inom fordonsparken och har uppgått till 9,8 mnkr. Investeringsbudgeten uppgick till 18,1 mnkr. Årets investeringar avviker mot budget enligt förbundet men dessa kommer att genomföras under 2022 varav bilar, räddningsutrustning och ledningscentral är påbörjade och ingår med 20,6 mnkr i kvarstående investeringar vid årets slut.

Stickprov har genomförts för att stämman av att inköpta fordon under året finns i fordonsparken.

2.6.2 Kassaflödesanalys

Kassaflödesanalys beskriver hur verksamhet och investeringar finansierats och hur de har inverkat på verksamhetens likvida ställning. Revisionskontoret har granskat RKR R13 Kassaflödesanalys. Kassaflödesanalysen med tillhörande noter är korrekt. Enligt RKR R13 ska räntor och utdelningar hänföras till den löpande verksamheten. SÄRF redovisar erlagd ränta (inklusive ränta på pension) i kassaflödesanalysen. Det är en ränta på pensionen som uppstår genom att man så säga lånar de anställdas pensionsmedel tills pensionen betalas ut. Det är alltså att betrakta som en ränta på lån och en finansiell kostnad. Kassaflödesanalysen stämmer med RKR R13.

Kassaflödesanalys beskriver hur verksamhet och investeringar finansierats och hur de har inverkat på verksamhetens likvida ställning. Den tillämpade modellen bedöms överensstämma med RKR:s rekommendation.

2.6.3 Övriga rekommendationer från RKR

Revisionskontoret har granskat RKR R3 Immateriella anläggningstillgångar. SÄRF har inga immateriella anläggningstillgångar.

Revisionskontoret har granskat RKR R4 Materiella anläggningstillgångar. SÄRF följer RKR R4 och har lämnat not i balansräkningen avseende anläggningstillgångar.

2.7 Bedömning av Direktionens mål med betydelse av god ekonomisk hushållning

Från och med år 2006 gäller för samtliga kommuner och kommunalförbund att Kommunfullmäktige ska fastställa mål för ”god ekonomisk hushållning” enligt 11 kap 1 § kommunallagen. Enligt kommunallagen föreligger därutöver krav på att ”fullmäktige ska besluta om riktlinjer för god ekonomisk hushållning för kommunen”.

Förvaltningsberättelsen ska innehålla en utvärdering av om målen och riktlinjerna för en god ekonomisk hushållning enligt 11 kap. 6 § första och andra styckena kommunallagen har uppnåtts och följts.² Förbundet bedömer i årsredovisningen att SÄRF uppfyller kraven på god ekonomisk hushållning.

Revisionskontoret noterar att SÄRF:s budget och årsredovisning har en skrivning om god ekonomisk hushållning. Förbundet uppnår det finansiella målet för 2021, det vill säga uppnår minst ett nollresultat. Verksamhetsmålen enligt handlingsprogrammet för skydd mot olyckor och verksamhetsplan och internbudget 2021 redovisas nedan i 2.8.

2.8 Måluppfyllelse

Södra Älvsborgs Räddningstjänstförbunds målarbete

Kommunallagen ställer krav på att budgeten ska vara i balans och att budget och flerårsplan ska innehålla finansiella mål, samt mål och riktlinjer för verksamheten. Målen ska följas upp kontinuerligt, och det är Direktionens ansvar att i årsredovisningen utvärdera måluppfyllelsen.

Södra Älvsborgs Räddningstjänsts (SÄRF) förbundsordning utgör grunden för förbundets verksamhet. Direktionen beslutar om ett handlingsprogram som reglerar målsättning och ambitioner för SÄRF för varje mandatperiod. Förbundsordning och handlingsprogram fastställs av respektive medlemskommuns fullmäktige.

Direktionen tog beslut 6 december 2019 om SÄRF:s vision samt om det övergripande handlingsprogrammet för perioden 2020-2023. Handlingsprogrammet har reviderats under 2021 och beslutas av Direktionen. Handlingsprogrammet syftar till att vara ett strategiskt styrdokument för SÄRF som kan anpassas utefter rådande förhållanden och förändringar som sker i samhället. Programmet beskriver SÄRF:s förebyggande-, operativa- och stödverksamhet samt drar upp breda riktlinjer för de kommande fyra åren. De övergripande målen i handlingsprogrammet bygger på räddningstjänstens uppdrag som bryts ned till mål i årliga verksamhetsplaner.

Säkerhetsmålen beskriver den nivå av skydd och säkerhet som SÄRF vill uppnå i samhället för perioden 2020-2023. Hur detta ska genomföras beskriver SÄRF i den årliga verksamhetsplanen.³

De fyraåriga säkerhetsmålen (totalt 12 stycken) är uppdelade i tre kategorier; före händelse, under händelse och efter händelse. Varje säkerhetsmål är uppdelat på ett eller flera årliga prestationsmål. Prestationsmål för 2021 fastställdes av Direktionen 18 december 2020 i Verksamhetsplan och internbudget för 2021. Sammantaget fastställdes 21 prestationsmål för 2021 uppdelat på kategorierna; före händelse (9 st.), under händelse (8 st.) och efter händelse (4 st.).

I årsredovisningen framgår säkerhetsmålen som gäller för perioden 2020-2023 samt de prestationsmål som är beslutade för 2021.

² LKBR 11 kap. 8 §

³ SÄRF:s Verksamhetsplan 2021, beslutad av Direktionen 18 december 2020

Samtliga beslutade prestationsmål i verksamhetsplanen följs upp i årsredovisningen tillsammans med en skattning i procent av måluppfyllelsen/genomförandet.

Måluppfyllelsen per den 31 december 2021 redovisas i enlighet med nedanstående:

Förbundets prestationsmål 2021 för säkerhetsmål, Före händelse

0 4 5 av 9 prestationsmål 2021

Förbundets prestationsmål 2021 för säkerhetsmål, Under händelse

0 0 8 av 8 prestationsmål 2021

Förbundets prestationsmål 2021 för säkerhetsmål, Efter händelse

0 1 3 av 4 prestationsmål 2021

Sammantaget redovisar förbundet följande måluppfyllelse per 31 december 2021

0 5 16 av 21 prestationsmål 2021

Sammantaget är 5 av 21 prestationsmål inte helt uppfyllda under 2021. Förbundet skattar i årsredovisningen måluppfyllelsen totalt sett till 95 % uppnått under året. Prestationsmål där förbundet skattat måluppfyllelsen till mindre än 100 % under perioden (totalt 5 prestationsmål) förtydligas med kommentarer om orsaken till förhållandena och förbundets planerade åtgärder.

Förbundet har under året arbetat med samtliga prestationsmål. På grund av den rådande covid-19 pandemin har exempelvis brandstationen på Olovsholmsgatan i Borås varit stängd för externa besökare. Prestationsmål som innehåller aktiviteter med fysisk närvaro såsom exempelvis besök hos kommunernas byggavdelningar har inte fullt ut kunna genomföras på grund av den pågående pandemin. Vidare menar förbundet att utförandet av de riktade insatserna gentemot bensinstationer och bostadshus under våren fick ställas in på grund av pandemin.

2.9 Konsekvenser av coronaviruset

SÄRF:s arbete har påverkats av covid-19 pandemin under året. I mars 2020 sammanställdes lokala rutiner för medarbetare vilka kontinuerligt reviderats allt eftersom nya budskap och rekommendationer har förmedlats från regering och myndigheter. Förbundet har planerat för att vara rustade gentemot en eventuell omfattande personalfrånvaro. Åtgärder för att hindra smittspridning har vidtagits och löpande följts upp menar förbundet. Möjligheter till hemarbete har funnits för personalgrupper med arbetsuppgifter som har möjliggjort det. Även om SÄRF drabbats av frånvaro av olika slag relaterat till pandemin har detta inte påverkat möjligheten att bemanna verksamhetskritiska funktioner och fullgöra SÄRF:s uppdrag framhåller förbundet.

Tillsynsverksamheten har präglats av pandemins restriktioner och möjligheter att utföra tillsyner har begränsats. Under året har trots det har ett 40-tal tillsyner kunna genomförts. SÄRF har fortsatt inriktningen mot vårdboenden som saknar sprinklersystem, dessa är riskgrupp vid brand.

Pandemin har lett till att SÄRF under 2021 haft lägre kostnader om ca 2,1 mnkr, främst på grund av uteblivna utbildningar, övningar etc. Förbundet uppger att det ger en verksamhetsskuld för framtiden och är således en finans- och verksamhetsrisk inför 2022. Direkta kostnader under året som direkt kan hänföras till pandemin uppgår till ca 59 tkr.

Totalt sett över året har covid-19 pandemin inneburit ett positivt ekonomiskt resultat om cirka 2,0 mnkr.

2.10 Särskilda bevakningsområden

Revisorerna i SÄRF har särskilt under året bevakat följande områden: Guttasjöns övningsområde, samverkan med kommunernas krisberedskap, omlokalisering av brandstationen i Ulricehamn, hyressättning av verksamhetslokaler samt nytt Handlingsprogram.

Guttasjöns övningsområde

En förstudie kring möjlighet till ombyggnation av huvudbyggnaden har genomförts under 2019 då den är i stort behov av renovering menar förbundet. Direktionen i SÄRF beslutade efter en förankringsprocess med Medlemsrådet (medlemskommunernas politiska ledningar) under våren 2020 att tillstyrka den utarbetade projekteringsframställan för vidare beslut inom Borås Stad. Framställan godkändes av Kommunfullmäktige varefter en enhällig Direktion beslutade om att gå vidare i processen varefter ett nytt beslut fattades efter anbudstidens utgång.

Ombyggnation av huvudbyggnaden påbörjades i november 2021. Huvudbyggnaden ska stå färdig under 2022, ha fler lektionssalar än tidigare samt kunna erbjuda olika typer av utbildningar inom

exempelvis brand och sjukvård. Konceptet friska brandmän, som innefattar att ren och kontaminerad materiel hålls åtskilt, leder till en bättre arbetsmiljö för såväl övande som för personal. Verksamheten på övningsfältet har inte påverkats av ombyggnationen bedömer förbundet.

Lokalförsörjningsnämnden i Borås Stad skriver i sin budget för 2021 att totalt avsätts 18,9 mnkr varav 5,9 mnkr för år 2021. Projektet beräknas vara klart 2022.

Samverkan med kommunernas krisberedskap

Den tilltänkta tjänsten som krisberedskapssamordnare på SÄRF som ska jobba mot kommunerna har inte tillsatts. Förbundet har anställt en verksamhetsstrateg som även kan arbeta med krisberedskap. Avtalet med kommunerna om krisberedskapssamordnare (krisberedskapshandläggare som bara arbetar ut mot de sex medlemskommunerna) har sagts upp av medlemskommunerna. SÄRF har regelbundna kontakter med respektive medlemskommuns krisberedskapsorganisation.

Omlokalisering av brandstationen i Ulricehamn

Den nuvarande stationen är belägen på Dalgatan 2 i lokaler på ett par tusen kvadratmeter dit räddningstjänsten flyttade in 1985. Ulricehamn växer och det finns framskridna planer på att bebygga området där den nuvarande stationen ligger med bostäder. Stationen behöver även flyttas för att förbättra trafikflödet in och ut ur centrala Ulricehamn.

Kommunen har under året arbetat tillsammans med SÄRF med att utreda var den nya brandstationen ska lokaliseras. Det är många parametrar som måste tas med i beräkningarna menar förbundet. Det geografiska läget för brandstationen kan enligt information på SÄRFs hemsida inte ändras särskilt mycket om anspänningstiden inte ska påverkas. Flyttas stationen norrut kommer man närmre många arbetsplatser men för långt ifrån många bostäder och vice versa framgår det av informationen på hemsidan.⁴ För närvarande ligger initiativet hos kommunen.

Enligt kommunchefen i Ulricehamns kommun finns ett antal förslag till placeringar. Det svåra är att komma överens om vilken som är den bästa. Han pekar på att det finns två tunga perspektiv att väga in. Dels är det kommunens intresse för stadsutveckling, dels är det förbundets intresse av korta inställetider för deltidsbrandmännen. Det är den ekvationen som kommunen ska få ihop. Målsättningen är att den nya brandstationen ska vara igång i 40 år uttrycker kommunchefen.⁵

Enligt förslaget till inriktningsbeslut ska den nuvarande lokalen ha lämnats senast vid årsskiftet 2024/2025. Då ska nya lokaler för räddningstjänsten i Ulricehamn ha tagits i bruk.

⁴ <https://serf.se/om-oss/organisation/raddningsstyrkor/ulricehamn-rib/>

⁵ Ulricehamns tidning, måndag 14 februari 2022

Hyressättning av verksamhetslokaler

De förtroendevalda revisorerna har under 2020 genomfört en granskning av hyressättning av SÄRF:s verksamhetslokaler. Syftet med granskningen har varit att granska hur principerna för hyressättning, renoveringar, nybyggnationer och nyetableringar av de lokaler förbundet hyr i medlemskommunerna ser ut.

Granskningen visar att fyra av sex medlemskommuner inte anser att hyran täcker kommunens kostnader. Förbundets självskattning visar att majoriteten av de inhyrda lokalerna antingen är i dåligt skick eller saknar de funktionella förutsättningar som krävs för att bedriva verksamheten i enlighet med förbundets interna mål och riktlinjer.

Den samlade bedömningen är att medlemskommunerna, med få undantag, inte i tillräcklig utsträckning lever upp till förbundsordningens krav om att tillämpa självkostnadsprincipen, samt att tillhandahålla nödvändiga och ändamålsenliga lokaler. Det saknas dessutom en sammanhållen process inom förbundet som tydliggör beslutsgången för investeringar.

Ekonomichefsgruppen har haft upp rapporten på ett möte under hösten. Nästa steg är att förbundsledningen ska samla fastighetscheferna i medlemskommunerna för ett möte.

Nytt handlingsprogram

Handlingsprogrammet utgör ett styrdokument för SÄRF:s verksamhet under de kommande fyra åren och beskriver SÄRFs förebyggande-, operativa- och stödverksamhet. Det ska ses som ett övergripande dokument över hur SÄRF arbetar för att uppnå de nationella målen i lagen om skydd mot olyckor (SFS 2003:778), nationella strategier utfärdade av Myndigheten för samhällsskydd och beredskap (MSB) samt förbundsmedlemmarnas krav som finns formulerade i SÄRFs förbundsordning.

Det nuvarande handlingsprogrammet gäller för åren 2020 – 2023. SÄRF har under året arbetat med revideringen av det nya handlingsprogrammet 2020-2023 för att det ska svara upp mot de ändringarna i lagen om skydd mot olyckor som gjordes under 2020. Förbundet har även infört beslutet gjort en sammanställning av de remissvar som kom in på handlingsprogrammet enligt MSBFS 2021:1

Det nya reviderade handlingsprogrammet beslutades av Direktionen 10 december 2021.

Det reviderade handlingsprogrammet kommer därmed att gälla under perioden 1 januari 2022 till 31 december 2023.

2.11 Intern kontroll

Direktionen ska se till att verksamheten bedrivs i enlighet med förbundsordning samt de föreskrifter som gäller för verksamheten. Direktionen för Södra Älvsborgs Räddningstjänstförbund har vidare ansvar för att den interna kontrollen är tillräcklig samt att verksamheten bedrivs på ett i övrigt tillfredställande sätt.

Direktionen har 13 oktober 2017 antagit en policy för intern styrning och kontroll. Förbundet har genomfört en risk-, väsentlighets- och konsekvensanalys av verksamheten för 2021 genom att ringa in de rutiner och processer som är väsentliga för verksamheten att följa upp. Riskanalysen identifierade 67 risker och ligger till grund för upprättandet av plan för intern kontroll. Planen för intern kontroll omfattade fyra kontrollmoment. Planen för intern kontroll för 2021 har antagits av Direktionen 26 mars 2021. Revisionskontoret noterar att beslut om intern kontrollplan för 2021 togs tre månader in på det nya året. Revisionskontoret rekommenderar att beslut om intern kontrollplan inför ett nytt år tas på hösten innan det år planen ska börja gälla.

Arbetet i förbundet med intern kontroll har fortsatt löpande under året. En tjänsteperson från kansliet leder den interna internkontrollgruppen. En från varje avdelning ingår i gruppen (avdelning kansli, avdelningen för skydd och samhälle, avdelningen för insats och beredskap, avdelningen för utbildning och avdelningen för teknik och fastighet). Gruppen väljer att utföra kontroller utifrån riskanalys. Gruppen gör bland annat stickprovskontroller på löner och redovisning. En del kontrollåtgärder ska utföras och en viss nivå av stickprov ska göras enligt riskanalys/intern kontrollplan för 2021 men gruppen kan själv bestämma att utföra flera stickprov än dessa.

Förbundet genomför tertialuppföljningar där det bland annat ingår uppföljning av plan för intern kontroll, genomgång av kontrollåtgärder utifrån årets riskanalys samt uppföljning av budget och verksamhetsplan.

SÄRF redovisar uppföljningen av intern kontroll 2021 som bilaga till årsredovisningen. Fyra risker från riskanalysen togs med till planen för intern kontroll. Uppföljning av samtliga fyra internkontroller/moment har genomförts under 2021. Samtliga kontrollmoment är avrapporterade till Direktionen den 18 mars 2022. Uppföljningen av den interna kontrollen innehåller kortfattade analyser och åtgärder.

2.12 Övriga iakttagelser

2.12.1 Internbanken i Borås Stad

Revisionskontoret noterar efter avstämning med ekonomichef att SÄRF från januari 2020 har erhållit ränta på likvida medel 89 mnkr som är insatt hos internbanken i Borås Stad. Från april 2020 blev räntan återigen noll procent på grund av pandemins påverkan på samhällsekonomin utveckling. Förhållande kvarstår.

3 Sammanfattande bedömning

Granskningen av Södra Älvsborgs Räddningstjänstförbunds årsredovisning bedöms i huvudsak utifrån kommunallagen, lag om kommunal bokföring och redovisning, rekommendationer från Rådet för kommunal redovisning och God redovisningssed. I granskningen av förbundets årsredovisning utgår bedömningarna från följsamhet mot Direktionens budgetbeslut och eventuella beslut om specifika mål och prioriterade aktiviteter som avser budgetåret 2021. Den interna kontrollen bedöms utifrån riskanalys och plan för intern kontroll samt dess uppföljning. I den sammanfattande bedömningen ingår i förekommande fall också granskningsresultat från granskning av bevakningsområden och de fördjupade granskningar som har varit riktade mot förbundet under året.

Granskningen visar att förbundets årsredovisning är upprättad i enlighet med de krav som finns för resultat- och balansräkning. Revisionskontoret konstaterar att SÄRF:s resultaträkning redovisar samtliga intäkter och kostnader under räkenskapsåret. Uppställningen följer inte helt lagstiftningens form. I uppställningen enligt LKBR har det införts en ny resultatnivå Verksamhetens resultat vilken saknas i förbundets årsredovisning. Därutöver saknas rubrikerna generella statsbidrag och utjämning samt extraordinära poster. Även om dessa är noll kronor bör de finnas med som rubriker i resultaträkningen för att helt stämma överens med LKBR.

För helåret 2021 redovisar förbundet ett överskott på 0,1 mnkr, vilket är 1,6 mnkr bättre jämfört med budget. Förbundet uppnår det finansiella målet under året. Årsredovisningen innehåller en förvaltningsberättelse och lämnar upplysningar om måluppfyllelse.

Sammantaget konstateras att förbundet genomfört uppföljning avseende samtliga de 21 prestationsmål Direktionen fastställt för 2021. Sammantaget är 5 av 21 prestationsmål inte helt genomförda per 31 december 2021. Förbundet skattar i årsredovisningen måluppfyllelsen till 95 % genomfört under året och bedömer därmed att kravet på god ekonomisk hushållning uppfylls.

Direktionen har 13 oktober 2017 antagit en policy för intern styrning och kontroll. Förbundet har genomfört en riskanalys som identifierade 67 risker. Riskanalysen ligger till grund för upprättandet av plan för intern kontroll. Planen för intern kontroll omfattade fyra kontrollmoment. Planen för intern kontroll för 2021 har antagits av Direktionen 26 mars 2021. Revisionskontoret noterar att beslut om intern kontrollplan för 2021 togs tre månader in på det nya Revisionskontoret rekommenderar att beslut om intern kontrollplan inför ett nytt år tas på hösten innan det år planen ska börja gälla. Samtliga kontrollmoment är avrapporterade till Direktionen den 18 mars 2022. Uppföljningen av den interna kontrollen innehåller kortfattade analyser och åtgärder.

Revisionskontoret bedömer att förbundets årsredovisning i huvudsak är upprättad i enlighet med lag om kommunal bokföring och redovisning, kommunallagen och God redovisningssed. Årsredovisningen följer i huvudsak rekommendationerna från Rådet för kommunal redovisning.

Revisionskontoret bedömer att förbundets årsredovisning redogör för väsentliga händelser och lämnar genom sin förvaltningsberättelse en översiktlig redogörelse över hur förbundets verksamhet utvecklats under året. Samtliga av Direktionens prestationsmål följs upp på ett enhetligt sätt i årsredovisningen. Revisionskontoret bedömer att redovisningen av verksamhetsresultat och mål i årsredovisningen i huvudsak är förenliga med de mål som Direktionen beslutat om.

Revisionskontoret bedömer att årsredovisningen i allt väsentligt ger en rättvisande bild av förbundets resultat och ställning. Den sammantagna bedömningen är att verksamheten sköts på ett ändamålsenligt och ur ekonomisk synpunkt tillfredsställande sätt. Den interna kontrollen bedöms som tillräcklig.

Borås 2022-03-30

*Andreas Ekelund,
Revisionschef, Revisionskontoret
Borås Stad*

*Stefan Sjöblom
Certifierad kommunal yrkesrevisor, Revisionskontoret
Borås Stad*

BORÅS
STAD

REVISIONSKONTORET

Besöksadress Sturegatan 42 **Postadress** 501 80 Borås
Telefon 033-35 71 56 **E-post** revisionskontoret@boras.se
Webbplats boras.se/stadsrevisionen